

ΔΡΑΓΟΥΜΙΣΜΟΣ

Χρόνια περασμένα. Τὸ ἐλεύτερο Βασίλειο τὸ ἐπνιγε ὁ δουλευτής. Τὸ σκλαβωμένο Ἔθνος ὁ ραγιαδισμός. Ὅσοι ἐβλεπαν τὴ σαπίλα καὶ τὶς πληγές τοῦ Ἔθνους ἔλεγαν—«ἐγὼ θὰ σώσω τὸ Ρωμέικο!—Καὶ λέγοντάς το αὐτὸ τὸ μοιρολόι ἐκτομμύρια Ἕλληνες ἔτρεχαν πίσω ἀπὸ τοὺς κομματάρχες σὰν πωλημένοι φελλάχοι. Ἕνα παιδί, χωρὶς μουστάκι τότε, εἶχε τὸ θάρρος νὰ κλάψῃ καὶ νὰ στενάξῃ, νὰ πάρῃ τὸ ζήτημα κατὰκαρδὰ, προσωπικῶς, νὰ ξυπνήσῃ μιὰ φυλὴ ἀδιάφορη, μαρμαζισμένη, ἀτολμη. Ὁ Γιάννης ὁ Δραγούμης.

Καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὴν Ἀθήνα εἶπε ἀποφασιστικά: «**Εγὼ θὰ σώσω τὸ Ρωμέικο**». Ἐφτασε στὸ Μοναστήρι. Παντοῦ Τσερκιά καὶ Βούλγαρος. Ὁ Ἕλληνισμός ὑπάρχει ἀκόμα μέτρα στὰ μυστικὰ σχολεῖα. Τρεμουν εἰς ἄνθρωποι τοῦ Τούρκου τὴ φυλακὴ καὶ τοῦ Βούλγαρου τὸ κοφτερὸ μαχαίρι. Ὁ νέος Θησέας ἀρχινάει τὴν προπαγανδιστικὴ δουλειά του μὲ τοὺς δασκάλους, μὲ τοὺς παπάδες, μὲ τοὺς γιατροὺς καὶ τοὺς ἐμπόρους. Ἀπόδειξίς ἐστι διψοῦσαν εἰς Ἕλληνας μας γιὰ φῶς, γιὰ λόγον Ἐθνικόν. Τραβᾷ γιὰ τὰ χωριά. Σ' ὅλους κρυφοκουθενιάζει τὸ μυστικὸ εὐαγγέλιον, κιντυνεύει, παρρηγιέται, κατηχάει ὅμως ἀδιάκεκα μὲ φανερὴ παντιέρα.

Ἀπὸ τὶς πρώτες ἡμέρες νοιώθει ὅτι αὐτὸς θὰ σώσῃ τὸ Ρωμέικο. Οἱ σύντροφοί του αὐξάνουν. Τὸν περιμένουν στὰ χωριά σὰν τὸ Χριστό. Στὸ στεγνὸ πρόσωπό του βλέπουν μιὰν Ἐθνικὴ ἀνθισθὴν γιομάτην δροσιές. Ἀπὸ λόγο σὲ λόγο, ἀπὸ γράμμα σὲ γράμμα, μαθεύτηκε σὲς πολίτες, στὰ χωριά, στὰ καλύδια, σὲς σπηλιές, στ' ἀγριοπόταμα καὶ στ' ἀπάτητα βουνά, ὅτι «Ἕνας Ἀθηναῖος ἦρθε νὰ σώσῃ τὴ Ρωμιόσυνη».

Τὸ ἐπίσημον Κράτος τοῦ φώναξε.—«Ὅχι. Ἱστορίες καὶ ζητήματα μὲ τοὺς Τούρκους».—Καὶ ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε.—«Ἀχ, γιατί νὰ μὴν εἶμαι Βούλγαρος νὰ δουλέψω τὴν Πατρίδα μου». Οἱ πόθοι φούντωσαν καὶ στὰ χωριά πού ἔρριξε τὸν ἀνθρώπορον τὸ χειμῶνα καὶ ξεφύτρωσαν τὸ καλοκαίρι παλληκάρια Μακεδονίτικα, μαῦροι στὸ πρόσωπον καὶ μαῦροι ἀπ' τὴν σκλαβιά τὴν ψυχὴ σταυρατοί. Ἀναψὲ τὴ φωτιά ὁ Δραγούμης καὶ σιγά-σιγὰ οἱ φλόγες, ἀπὸ τὰ Μακεδονικὰ βουνά, ἀπὸ τὸ Μορύχοβο καὶ τὰ Καμβούνεια, ἔφτασαν στὸν Ὀλυμπον, καὶ τὶς ἀντίκρυσαν σὰ φωτοστέφανον τὰ παλληκάρια τοῦ στρατοῦ.

Σὲ τρία χρόνια μέσα ἔχει ἀνάψει ἡ Μακεδονία ἀπὸ τὰ Ἕλληνικὰ ντουφέκια. Γιὰ ὅλους κουθενιάζουν, ὅλους τοὺς φωνάζουν ἐθνοσωτῆρες, καὶ μοναχὰ γιὰ ἕναν δὲ γίνεται λόγος στοὺς πολλούς. Γιὰ τὸ Γιάννη Δραγούμη. Ἀδιάφορον ὅμως. Ὁ σκοπὸς του δὲν εἶναι ἡ ρεκλάμα. Χαίρεται καὶ κλαίει μυστικά. Μὲ δλάνοιχτα μάτια κοιτάζει κάμπους καὶ βουνά πού ἔχουν πλημ-

μυρσίει ἀπὸ τὴν Ἑλληνοουρία. Μυστικὸς εὐχαγγελιστὴς τραβάει μὲ τὸ σταυρὸ τῆς Ἀναστάσεως σ' ὅλες τὶς πολιτείες. Ἀπὸ τὸ Μοναστήρι στὴ Θεσσαλονίκη, στὸ Δεδεαγάτε, στὴν Καβάλλα καὶ τέλος στὴν Κωνσταντινούπολη. Μικροὶ καὶ μεγάλοι τοῦ ἀνοίγουν δρόμον. Καὶ ὅταν δὲν τοῦ ἀνοίγουν τοὺς τσαλαπατάει. Προστάζει τὸ Ἔθνος. Μέσα σὲς φλέδες τὸ αἷμα ὀλὼν μας κυκλοφορεῖ μὲ ὀρμή, ζητοῦνε ἄνθρωποι νὰ κινδυνέψουν, ν' ἀποθάνουν, νὰ φυλακιστοῦν. Ἀρκεῖ νὰ δουλέψουν. Χωρὶς αἷμα τίποτα δὲ γίνεται. Χωρὶς τὸ σάπισμα παλληκαριῶν στὴ φυλακὴ ἐλευτεριά δὲν ἔρχεται.

Χειμῶνας στὴν Κωνσταντινούπολη. Περπατῶ στὸ Σταυροδρόμι. Μὲ κοντοζυγώνει ἕνας τριαντάρης νέος καὶ μοῦ δίνει ἕνα γράμμα.

—Τί θέλεις τώρα; τὸν ἐρωτῶ.

Κ' ἐκεῖνος μοῦ ἀπαντᾷ:

—Νὰ δουλέψω. Νὰ ὑπηρετήσω δάσκαλος στὴν Γκουμουρτζίνα. Δὲν ἔχω τὰ νουὰ νὰ πάω ἐκεῖ. Ἐδῶ ἕνας μονάχα ὑπάρχει νὰ με βοηθήσῃ. Ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸν ἀνταμώσω. Θὰ με πάρουν στὸ κοντὸ εἰς χαφιέδες.

—Καὶ ποιὸς εἶναι αὐτός;

—Ὁ Γιάννης ὁ Δραγούμης.

Τραβῶ ὁλόγισα γιὰ τὸ σπῆτι του. Δὲν εἶναι ἐκεῖ. Πηγαίνω λίγο πιο κάτω στὴν Πρεσβεία. Δὲν τὸν γνωρίζω. Μὲ δέχεται μὲ καλωσύνη. Τοῦ λέω τὸ σκοπὸ μου καὶ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Φιλιππουπολίτη, Παπαλάμπρου, ἀδερφοῦ τοῦ ἀξιωματικοῦ πού σκοτώθηκε στὸ Σόροβιτς. Χωρὶς πολλὰ λόγια, χωρὶς δισταγμό, χωρὶς ὑπογραφές, χωρὶς ἐγγυήσεις, χωρὶς συλλογισμούς, παίρνω τὰ νουὰ τοῦ Παπαλάμπρου καὶ φεύγει τὴν ἄλλη μέρα γιὰ τὴ Θράκη. Τὸ φωτεινὸ του μυαλὸ, ἡ ἀνήσυχη ψυχὴ, δὲν ἐλογάριασε, δὲν κοίταξε τοὺς τύπους. Λαχτάρισε ἡ ψυχὴ του γιὰ τὴν ἕνα ἀκόμα ἀυθόρμητα ζητάει: νὰ πάει στὸ στρατόπεδόν του.

Τέτοιος ὁ Γιάννης ὁ Δραγούμης. Ὁ ἕνας ἔγινε ὄγκος, χιλιάδες ἐλευτέρων καὶ σκλαβῶν ἀγκαλιάστηκαν σ' ἕναν ὥραϊον χορὸ θανάτου καὶ μὲ τὴν παλληκαριά τους ξύπνησε ἡ φυλὴ, τρομεκράτησε τὸ Βούλγαρον, ἔδωσε θάρρος στὸ Μακεδόνα, χτύπησε κατὰκέφαλα τὸ βουλευτὴ καὶ γιὰ νὰ σφραγίσῃ τὸν ἀγῶνά της καὶ νὰ τὸν συνεχίσῃ σ' ἄλλους ὀρίζοντες, ἔφερε τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ὅπως δὴποτε ἀποκατάσταση τῆς φυλῆς ὁ Δραγούμης δὲν μποροῦσε νὰ ἀναπνεύσῃ μέσα σὲ στενούς ὀρίζοντες. Τὸ πολιτικὸν στάδιον τοῦ χαμογελάει. Ὁ δρόμος του εἶναι ἀνθοσπαρμένος. Μεγάλωσε ἡ Ἑλλάδα μὰ τὰ γερὰ μυαλὰ δὲ φανερώθηκαν καὶ ἴσως δὲ θὰ φανερωθοῦν γιὰ πολὺ καιρὸ ἀκόμα.

Ξεχωρίζτε τὸ Βενιζέλον, τὸ Γούναργ, τὸ Δημητρακόπουλον καὶ τότε ποῖς θὰ μείνῃ; Μήπως εἰς ἀρχαί τοῦ παλαιοῦ καιροῦ; Αὐτοὶ μοιάζουν σὰν τὶς γυναῖκες πού εἰντουσαν ὁμορφες καὶ τώρα μένουν κοντὰ σὲς ὁμορφες γιὰ νὰ παρηγοριοῦνται παρέχοντάς τους συμβουλές γιὰ τοὺς ἐραστές. Ὁ Βενιζέλος ἔχει βαθεῖα

ριζώνει στην ψυχή του Ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ θὰ εἶναι πάντα τὸ ἄστρο ποῦ θὰ τὸν φωτίζει.

Περιμένουμε πολλὰ ἀκόμα καὶ θέλουμε νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ κόμμα του θὰ μείνῃ καὶ θὰ ζήσῃ ὡς κόμμα ἰδέας. Ὁ Γούναρης δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ ἠθική. Αὐτὸ βέβαια εἶναι τὸ πρῶτο στοιχεῖο. Μὰ τί νὰ κάμῃ ἀρχηγὸς ἠθικός καὶ ἐνάρετος μὲ ἀσύντακτο στρατὸ καὶ γερασμένους στὸ μυαλὸ συντρόφους; Ἄν εἶδειε πολιτικὴ σωφροσύνη στὸ ἐξωτερικὸ ζήτημα ἀκολουθώντας τὸ πρόγραμμα τοῦ Βασιλέα μας, εἶδειε ὅμως καὶ ἐγκληματικὴ ἀδυναμία στὸ ἐσωτερικόν. Ὑπῆρχε ἡ καλὴ ἰδέα προτοῦ τὸν φωνάξουν γιὰ Πρόεδρο. Σήμερα ὑπάρχει ὁ δισταγμός. Καὶ ἔως ὅτου μᾶς ἀποδείξει τὸ ἐνάντιο, ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ ἐνθουσιαστῇ μόνο μὲ τίς οἰκονομολογικὰς του γνώσεις. Ἔρχεται ἔπειτα ὁ Δημητράκοπουλος. Ἐξαιρετικὴ κοινοβουλευτικὴ φυσιογνωμία, μὲ ὁρμὴ καὶ ἀγνότητα, ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ γιὰ ἓνα ὑπουργεῖο, δικαιοσύνης ἢ ἐσωτερικῶν δὲν ἔχει ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται γιὰ νὰ ὑψωθῇ καὶ νὰ τραβήξῃ πίσω του τὸ Ἔθνος. Ὁ Δραγουμισμὸς λοιπὸν θάρρη κατὰ νόμο ἐθνικὸ καὶ φυσικόν. Τῇ στιγμῇ ποῦ ὁ Βενιζελισμὸς θὰ πάθῃ τὸ πρῶτο σφραγὸς ἀτύχημα, ἀπὸ λόγους κομματικὰς ἢ καὶ Ἑθνικὰς, ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος θ' ἀντικρύσῃ πρὸς τὸ ἠθικώτερο πολιτικὸ στοιχεῖο ποῦ ὑπάρχει, πρὸς τὸν ἄνθρωπο ποῦ ἔχει ἀνοίξει ὁδούς τοῦς δύσκολους δρόμους. Πρὸς τὸ Γιάννη Δραγούμη. Ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος ἔχει χαιρετηθῇ, ὁ περισσότερος τοῦλάχιστο. Δὲν εἶναι πιά ζήτημα κομματάρχων καὶ μαγγουροφόρων ἢ κυριαρχία των ἀγνῶν πολιτικῶν μας.

Ἡ θρησκεία τῶν ἐλλείγων μεταδίδεται καὶ στοὺς πολλούς. Μιὰ μέρα ὁ πολὺς κόσμος θὰ μάθῃ ποιὸς εἶναι ὁ Γιάννης Δραγούμης. Οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» τὸ γνωρίζουν καλὰ αὐτό. Γνωρίζουν ἀκόμα ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα ἀπέναντι τοῦ Βενιζελισμοῦ θὰ ἔρθωθῇ ὁ Δραγουμισμὸς ὅχι γιὰ νὰ ἀρπάξῃ τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν τόπο.

Μονάχα τότε οἱ λίγοι καὶ ἐκλεκτοί, ὅσοι θρησκεία ἔχουν τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ ἔθνος, θὰ φωνάξουν.

—Κομματισμὸς στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχει. Ὁ Δραγουμισμὸς φέρνει τὴν πραγματικὴ ἀναγέννηση καὶ ἔχει ἀκονισμένον σπαθὶ γιὰ κάθε συμφεροντολόγο καὶ ἐκμεταλλευτῇ.

Ἡ ἀποτυχία στὶς ἐκλογὰς τῆς 31 Μαΐου εἶναι ἓνα ἐπεισόδιο ποῦ δὲ λιγοστεύει τὸ κουράγιο καὶ τὴν ἀπόφασή του. Οἱ θαυμαστὲς του περιμένουν τὸν ἀγῶνα συστηματοικώτερο, μὲ βιβλία, μὲ διαλέξεις, μὲ κέντρα στὶς ἐπαρχίες. Πρέπει νὰ ἐτοιμαστῇ στὸ Βενιζέλο ἀνάλογος Διάδοχος στὴ φωτεινότητά καὶ στὴν εὐρύτητα τῶν σκέψεων. Καὶ θὰ εἶναι πραγματικὴ ὑπηρεσία πρὸς τὸ Ἔθνος, ἂν ὁ Βενιζελισμὸς, σὲ μιὰ ἀναπληρωματικὴ ἐκλογὴ, σὲ μιὰ ἐπαρχία ποῦ θὰ παραιτηθῇ ὁ Βενιζέλος, ὑποδείξῃ τὸ Γιάννη Δραγούμη. Ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὸ δημιουργὸ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδας

εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ὁ Δραγούμης. Ἡ θέση τοῦ Μεγάλου ἀνήκει μόνο στοὺς Μεγάλους.

Μ. Α. ΡΟΔΑΣ

ΝΟΥΜΑΣ' & ΧΑΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Στὸ λιβέλλο ποῦ δημοσίευσεν ὁ βουλευτὴς Φλωρίνης κ. Κ. Χαϊροπούλος στὴν ἐφημερίδα τοῦ «Χρόνος» (17 Ἰουνίου, σελ. 2, στηλ. 3), ὁ κ. Ταγκόπουλος ἔδωκε τὴν ἀκόλουθον ἀπάντησιν :

ΜΗΝΥΣΙΣ

**Δημ. Π. Ταγκοπούλου, κατοίκου Ἀθηνῶν
Κατὰ Κωνσταντίνου Χαϊροπούλου καὶ Παντελεὶ
Δογοθέτη, κατοίκων Ἐπίσης.**

ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΑΝΗΜΜΕΑΛΙΟΛΙΚΩΝ

Ἡ ἐφημερίς «Χρόνος» ἐξακολουθοῦσα τὸ ὕβριστικόν της ἔργον περιέλαβε καὶ ἐμὲ εἰς τὸ ἔργον της τοῦτο διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4209 φύλλου τῆς 17 Ἰουνίου οὗτινος, κυκλοφορήσαντος ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ, προσαγωγῇ ἀντίτυπον.

Ἐξ ἀφορμῆς δέθεν τῶν ἐν τῇ ἐφημερίδι μου «Νουμάς» γραφέντων ὅτι ὁ ἀποτυχὼν ὑποψήφιος βουλευτὴς Ἰ. Δραγούμης θὰ ἐξεντρώπιαζε τοὺς Μακεδόνας γιὰ εἰκοσι Χαϊροπούλους, ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἀνω φύλλῳ τοῦ «Χρόνου» χυδαῖος λιβέλλος ἐναντίον μου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ταγκοπουλιάς».

Ἐπειδὴ διὰ τοῦ δημοσιεύματος τούτου προσβάλλεται καὶ ἐξ. ἑρρίζεται δεινῶς ἡ τιμὴ μου καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν φράσεων «ὁ γνωστὸς ἐκφυλὸς Ταγκόπουλος τοῦ ὁποίου τὸν ἀχαρκτηρίστητον ἐκφυλισμὸν εἶχε κτλ.» «παρομοίῳ ἐκφυλῷ τοῦ ὁποίου τὰς βρωμερὰς ἐξεις γνωρίζουν κτλ.» — «ὁ ὀρισμένος βουλευτὴς (ὁ Χαϊρόπουλος) εἰξεύρει τόσα του (τοῦ Ταγκοπούλου) ἀπλута, ὥστε ἐν τῇ ἐκθέτῃ δημοσίᾳ καὶ αὐτοῦ τοῦ κ. Βενιζέλου θὰ κινήσουν τὴν ἀγέαν» — «ἀφ' οὗ ἐιδοποιήσωμεν προτῆτερα τὸ κοινὸν νὰ προμηθευθῇ καὶ κάμψουραν, διὰ νὰ μὴ σκάσῃ ἀπὸ τὴν βρώμαν ποῦ θάνα-δουθῇ».

Ἐπειδὴ τὸ δημοσίευμα τοῦτο ἔγραψεν ὁ πρῶτος ἐκ τῶν μηνυομένων, ὅστις ἄλλως εὐθύνεται ὡς διευθυντὴς ἰδιοκτητῆς καὶ ἐκδότης τοῦ «Χρόνου», συνένοχος δὲ εἶναι καὶ ὁ δεῦτερος ὡς ὑπεύθυνος συντάκτης.

ΔΙΑΤΑΥΤΑ

ἐγκαλῶν αὐτοὺς ἐπὶ ἐξουδύσει ὡς καὶ πάντα τυχὼν συναίτιον

ἘΞΑΙΤΟΣΜΑΙ

τὴν κατὰ νόμον τιμωρίαν των.

Δηλῶ δὲ ὅτι θέλω παραστῇ καὶ ὡς πολιτικῶς ἐνάγων.

Ὁ μηνυτὴς

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ